

Ἁγίου Βασιλείου Ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας τοῦ Μεγάλου

ΟΜΙΛΙΑ ΕΙΣ ΤΟ «ΚΑΘΕΛΩ ΜΟΥ ΤΑΣ ΑΠΟΘΗΚΑΣ»

*(περὶ τῆς πλεονεξίας, καὶ τοῦ ρητοῦ τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου
«Καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω»)*

Διπλοῦν τὸ εἶδος τῶν πειρασμῶν. Ἡ γὰρ αἱ θλίψεις βασανίζουσι τὰς καρδίας, ὥσπερ χρυσὸν ἐν καμίνῳ, διὰ τῆς ὑπομονῆς τὸ δόκιμον αὐτῶν ἀπελέγχουσαι· ἢ καὶ πολλάκις αὐταὶ αἱ εὐθηνίαι τοῦ βίου ἀντὶ πειρατηρίου γίνονται τοῖς πολλοῖς. Ὅμοίως γὰρ ἐστὶ χαλεπὸν ἐν τε δυσκολίαις πραγμάτων ἀταπείνωτον τὴν ψυχὴν διασώσασθαι, καὶ ἐν ταῖς περιφανείαις μὴ ἐπαρθεῖναι πρὸς ὕβριν. Παράδειγμα δὲ τοῦ μὲν προτέρου εἶδους τῶν πειρασμῶν ὁ μέγας Ἰώβ, ὁ ἀκαταγώνιστος ἀθλητής· ὃς, πᾶσαν τοῦ διαβόλου τὴν βίαν, ὥσπερ χειμάρρου φορὰν, ἀσειστώ καρδίᾳ καὶ λογισμοῖς ἀτρέπτοις ὑποδεξάμενος, τοσοῦτῳ μείζων ἐκ τῶν πειρασμῶν ἀνεφάνη, ὅσῳ μεγάλα αὐτῷ καὶ δυσέκλυτα ἐδόκει παρὰ τοῦ ἐχθροῦ προβεβλήσθαι τὰ παλαίσματα.

Τῶν δὲ κατὰ τὴν εὐημερίαν τοῦ βίου πειρασμῶν ὑποδείγματα ἄλλα τετινά, καὶ οὗτος ὁ νῦν ἡμῖν ἀναγνωσθεὶς πλούσιος· ὃς τὸν μὲν εἶχε πλοῦτον, τὸν δὲ ἥλιπιζε· τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ ἐξ ἀρχῆς αὐτὸν ἐπὶ τῇ ἀγνωμοσύνῃ τῶν τρόπων μὴ κατακρίναντος, ἀλλ' αἰεὶ τῷ προὔπαρχοντι πλοῦτῳ πλοῦτον ἕτερον προστιθέντος, εἴ πως αὐτῷ κόρον ἐμποιήσας ποτέ, πρὸς τὸ κοινωνικὸν καὶ ἡμερον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐκκαλέσαιο. Ἄνθρωπου, γὰρ φησὶν, πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα, καὶ διελογίζετο καθ' ἑαυτόν· Τί ποιήσω; Καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας,

Δύο εἶναι τὰ εἶδη τῶν πειρασμῶν. Ἡ οἱ θλίψεις βασανίζουσι τὰς καρδιὰς ὡς χρυσὸν στὴν κάμινον, ἐλέγχοντας διὰ τῆς ὑπομονῆς τὴν ἀκεραιότητά των, ἢ πολλὰς φορὰς καὶ αὐτὴ ἡ ἀφθονία τῆς ζωῆς λειτουργεῖ ὡς δοκιμαστήριον γιὰ τοὺς περισσοτέρους. Διότι εἶναι ἐξ ἴσου δυσκατόρθωτον νὰ διαφυλαχθεῖ ἡ ψυχὴ ἀνυποχώρητος σὲ δύσκολες περιστάσεις, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ ἀλαζονευθεῖ κάποιος ὅταν τὸν δοξάζουν. Καὶ τοῦ μὲν πρώτου εἶδους τῶν πειρασμῶν παράδειγμα εἶναι ὁ μέγας Ἰώβ, ὁ ἀκαταμάχητος αὐτὸς ἀθλητής, ὁ ὁποῖος ὑποδεχόμενος μὲ ἀκλόνητον καρδίᾳ καὶ σταθερότητα λογισμῶν ὄλη τὴν βίαν τοῦ διαβόλου ἢ ὁποῖα σὰν χεῖμαρρος τοῦ ἐπετέθη, τόσον ἀνώτερος ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς ἐφάνη, ὅσον μεγάλα καὶ ἀνυπέβλητα ἐφαίνοντο νὰ εἶχαν προβληθεῖ ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν τὰ ἀγωνίσματα.

Παραδείγματα δὲ τῶν πειρασμῶν ποῦ ὀφείλονται στὴν εὐημερία τῆς ζωῆς εἶναι καὶ ἄλλα, εἶναι ὅμως καὶ ὁ πλούσιος αὐτός, γιὰ τὸν ὁποῖον ἠκούσαμε σήμερον νὰ ἀναγινώσκειται. Αὐτὸς εἶχε μὲν πλοῦτον, ἥλιπιζε δὲ ὅτι θὰ ἀποκτήσει καὶ ἄλλον. Καὶ ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς δὲν τὸν κατέκρινεν ἐξ ἀρχῆς, ἀλλὰ τοῦ προσέθετε στὸν ὑπάρχοντα πλοῦτον καὶ ἄλλον, μήπως τυχὸν τοῦ προκαλοῦσε κάποτε κορεσμόν, καὶ μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἐβοηθοῦσε τὴν ψυχὴν του νὰ γίνῃ πιὸ κοινωνικὴ καὶ ἡμερῆ. Διότι λέγει «ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα, καὶ διελογίζετο καθ' ἑαυτόν, τί ποιήσω; Καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω». Γιατί ὅμως εἶχαν τόσην εὐφορία τὰ χωράφια ἐνὸς ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος κα-

καὶ μείζονας οἰκοδομήσω· Διὰ τί οὖν ἠυφώρησεν ἡ χώρα τοῦ ἀνθρώπου μηδὲν ἀγαθὸν ἐκ τῆς εὐφορίας ποιήσιν μέλλοντος; Ἴνα μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ μακροθυμία φανῆ, καὶ μέχρι τῶν τοιούτων ἐκτεινομένης αὐτοῦ τῆς χρηστότητος· Βρέχει γὰρ ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους, καὶ ἀνατέλλει τὸν ἥλιον ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς· Ἡ δὲ τοιαύτη τοῦ Θεοῦ ἀγαθότης μείζονα συνάγει τοῖς πονηρευομένοις τὴν κόλασιν. Ἦνεγκε τοὺς ὄμβρους ἐπὶ τὴν ὑπὸ τῶν πλεονεκτικῶν χειρῶν γεωργουμένην γῆν· ἔδωκε τὸν ἥλιον ἐκθάλλειν τὰ σπέρματα, καὶ πολυπλασιάζειν τοὺς καρποὺς διὰ τῆς εὐφορίας. Καὶ τὰ μὲν παρὰ Θεοῦ τοιαῦτα, γῆς ἐπιτηδειότης, ἀέρων εὐκρατοὶ καταστάσεις, σπερμάτων ἀφθονίαι, βοῶν συνεργίαι, τὰ ἄλλα, οἷς γεωργία πέφυκεν εὐθηνεῖσθαι· τὰ δὲ παρὰ τοῦ ἀνθρώπου οἷα; Τὸ πικρὸν τοῦ ἥθους, ἡ μισανθρωπία, τὸ δυσμετάδοτον. Ταῦτα τῷ εὐεργέτῃ ἀντεπεδείκνυτο. Οὐκ ἐμνήσθη τῆς κοινῆς φύσεως· οὐχ ἠγήσατο χρῆναι τὸ περιττεῦον τοῖς ἐνδεέσι καταμερίσαι· οὐκ ἔσχε τινὰ λόγον τῆς ἐντολῆς· Μὴ ἀπόσχη εὖ ποιεῖν ἐνδεῆ· καί, Ἐλεημοσύναι καὶ πίστις μὴ ἐκλειπέτωσάν σε· καί, Διάθρυπτε πεινῶντι τὸν ἄρτον σου· Καὶ πάντες προφῆται, καὶ πάντες διδάσκαλοι ἐμβοῶντες, οὐκ εἰσηκούοντο· ἀλλ' αἱ μὲν ἀποθήκαι διεῖρήγγυντο τῷ πλήθει τῶν ἀποκειμένων στενοχωρούμενοι, ἢ φειδωλὸς δὲ καρδία οὐκ ἐνεπίμπλατο. Ἄει γὰρ τὰ νέα τοῖς παλαιοῖς προστιθεῖς, καὶ ταῖς κατ' ἔτος προσθήκαις τὴν εὐπορίαν προσάψων, εἰς τὴν ἀδιέξοδον ταύτην ἀμηχανίαν ἐνέπεσεν, ὑποχωρεῖν μὲν τοῖς παλαιοῖς διὰ τὴν πλεονεξίαν μὴ συγχωρῶν, ὑποδέχεσθαι δὲ τὰ νέα διὰ τὸ πλῆθος μὴ ἔξαρκῶν. Διὰ τοῦτο ἀνήνυτα μὲν αὐτῷ τὰ βουλευόμενα, ἀποροὶ δὲ αἱ φροντίδες.

νένα καλὸν δὲν ἐπρόκειτο νὰ κάμει μὲ τὰ ἀγαθὰ ποὺ θὰ ἀπεκόμιζε; Γιὰ νὰ φανεῖ περισσότερο ἢ μακροθυμία τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅτι ἡ καλωσύνη του φθάνει μέχρι καὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ. Διότι «βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους, καὶ ἀνατέλλει τὸν ἥλιον ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς». Ἡ καλωσύνη του ὅμως αὐτὴ ἐπισσωρεῖει μεγαλύτεραν τιμωρία γιὰ τοὺς πονηροὺς. Ποτίζει μὲ τὶς βροχὲς τὴν γῆν ποὺ καλλιεργεῖται ἀπὸ τὰ χέρια τῶν πλεονεκτῶν. Ἔδωσε τὸν ἥλιο γιὰ νὰ θερμαίνει τοὺς σπόρους καὶ νὰ πολλαπλασιάζει διὰ τῆς εὐφορίας τοὺς καρποὺς. Καὶ ὅλα ὅσα προέρχονται ἀπὸ τὸν Θεὸν παρόμοια εἶναι. Καταλληλότης τῆς γῆς, εὐκρατοὶ καταστάσεις τῶν ἀέρων, ἀφθονίαι σπερμάτων, συνεργία βοῶν καὶ ὅτι ἄλλο βοηθεῖ στὴν προαγωγή τῆς γεωργίας. Τί εἶδους ὅμως εἶναι αὐτὰ ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον; Ἡ πικρότης τοῦ ἥθους, ἡ μισανθρωπία, ἡ δυσκολία στὸ νὰ δώσει. Αὐτὰ ἀνταπέδωσεν ὁ ἄνθρωπος, γιὰ νὰ δείξει τὴν εὐγνωμοσύνην του στὸν εὐεργέτην. Δὲν ἐνεθυμήθη τὴν κοινὴν φύση, δὲν ἐθεώρησε ἀπαραίτητο νὰ διαμοιράσει τὸ περίσσευμά του στοὺς πτωχοὺς, δὲν ἐλογάριασε καθόλου τὴν ἐντολὴν «μὴ ἀπόσχη εὖ ποιεῖν ἐνδεῆ», καὶ «ἐλεημοσύναι καὶ πίστις μὴ ἐκλειπέτωσάν σε», καὶ «διάθρυπτε (νὰ διαμοιράζεις δηλαδὴ) πεινῶντι τὸν ἄρτον σου». Καὶ μολονότι ὅλοι οἱ Προφῆται καὶ ὅλοι οἱ διδάσκαλοι τὸ διαλαλοῦν, ὅμως δὲν εἰσηκούοντο ἀπὸ τὸν πλούσιον, ἀλλὰ οἱ μὲν ἀποθήκαι ἐκινδύνευαν νὰ διαρραγοῦν στενοχωρούμενες ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ἀποθηκευμένων ἀγαθῶν, ἢ ἀμετάδοτος καρδία ὅμως δὲν ἐχώρταινε. Διότι μὲ τὸ νὰ προσθέτει συνεχῶς τὰ νέα στὰ παλαιά, καὶ νὰ αὐξάνει τὴν εὐπορία μὲ τὴν συγκομιδὴν κάθε ἔτους, περιέπεσε στὴν ἀδιέξοδον αὐτὴν ἀμηχανίαν. Οὐτε ἐπέτρεπε δηλαδὴ νὰ ἐλαττωθῶν τὰ παλαιὰ ἐξ αἰτίας τῆς πλεονεξίας, οὔτε ἐπαρκοῦσε νὰ ἀποθηκεύσει τὰ νέα ἐξ αἰτίας τοῦ πλῆθους τῶν. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ ιδέες τοῦ ἦσαν ἀλλεπάλληλοι καὶ οἱ φροντίδες ἀνυπέβλητοι.

Τί ποιήσω; Τίς οὐκ ἂν ἐλεήσειεν τὸν οὕτω πολιορκούμενον; Δείλαιος τῆς εὐφορίας, ἐλεινὸς τῶν παρόντων ἀγαθῶν, ἐλεινότερος τῶν προσδοκωμένων. Μὴ γὰρ προσόδους αὐτῷ φέρει ἡ γῆ, στεναγμούς αὐτῷ φύει· μὴ γὰρ καρπῶν εὐφορίαν συνάγει, φροντίδας καὶ λύπας καὶ ἀμηχανίαν δεινῆν. Ὅμοια τοῖς πενομένοις ὀδύρεται. Ἦ οὐχὶ ταύτην ἀφίησι τὴν φωνὴν καὶ ὁ διὰ πτωχείαν στενοχωρούμενος; Τί ποιήσω; πόθεν τροφαί; πόθεν ἐνδύματα; Ταῦτα καὶ ὁ πλούσιος φθέγγεται. Ὁδυνᾶται τὴν καρδίαν ὑπὸ τῆς μερίμνης διεσδιόμενος. Ὁ γὰρ τοὺς ἄλλους εὐφραίνει, τοῦτο τήκει τὸν πλεονέκτην. Οὐ γὰρ χαίρει πάντων αὐτῷ πεπληρωμένων τῶν ἔνδον, ἀλλὰ νύσσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ περιρῥέων ὁ πλοῦτος, καὶ τῶν ταμειῶν ὑπερχεόμενος, μή που, καὶ πρὸς τοὺς ἔξωθεν παρακύψας, ἀγαθοῦ τινος ἀφορμὴ τοῖς ἐνδεέσι γένηται.

Καὶ μοι δοκεῖ τὸ πάθος αὐτοῦ τῆς ψυχῆς τῷ τῶν γαστριμάργων προσεικέναι· οἱ διαρῥαγῆναι μᾶλλον ὑπὸ λαιμαργίας αἰροῦνται, ἢ τῶν λειψάνων μεταδοῦναι τοῖς ἐνδεέσι. Σύνες, ἄνθρωπε, τοῦ δεδωκότος. Μνήσθητι σεαυτοῦ, τίς εἶ, τί οἰκονομεῖς, παρὰ τίνος ἔλαβες, διὰ τί τῶν πολλῶν προεκρίθης. Ἀγαθοῦ Θεοῦ γέγονας ὑπηρέτης, οἰκονόμος τῶν ὁμοδούλων· μὴ πάντα οἴου τῇ γαστρὶ τῇ σῆ παρεσκευάσθαι. Ὡς περὶ ἀλλοτρίων βουλευοῦ τῶν ἐν χερσίν· μικρὸν εὐφραίνει σε χρόνον, εἶτα διαρῥένετα οἰχθήσεται, τὸν δὲ ἐπ' αὐτοῖς λόγον ἀπαιτηθῆσιν μετὰ ἀκριβείας. Σὺ δὲ πάντα ὁμοῦ θύραις καὶ μοχλοῖς ἐναποκλείσας ἔχεις· καὶ καταδήσας σφραγίσιν, ἐπαγρυπνεῖς ταῖς μερίμναις, καὶ βουλεύῃ κατὰ σαυτόν, ἄφρονι συμβούλῳ σεαυτῷ κεχρημένος. Τί ποιήσω; Ἔτοιμον ἦν εἰπεῖν ὅτι

Τί νὰ κάμω; Ποῖος δὲν θὰ ἐλυπεῖτο αὐτὸν ποὺ εὐρίσκεται σὲ τόσην στενοχωρία; Ταλαίπωρος ἐνώπιον τόσο μεγάλης εὐφορίας, ἐλεινὸς ἐμπρὸς στὰ παρόντα ἀγαθὰ, ἐλεινότερος ἐνώπιον τῶν προσδοκωμένων. Δὲν τοῦ ἀποφέρει εἰσοδήματα ἡ γῆ. Στεναγμοὶ μόνον τοῦ φυτρώνουν. Δὲν τοῦ συγκεντρώνει εὐφορία καρπῶν, ἀλλὰ φροντίδες καὶ λύπες καὶ ἀμηχανίαν φοβερά. Θρηνεῖ ὅμοια μὲ τοὺς πτωχοὺς. Ἦ μήπως δὲν ἐκβάλλει τὴν ἰδίαν φωνὴν καὶ ὁ στενοχωρούμενος γιὰ τὴν πτωχεία του; Τί νὰ κάμω; Ἀπὸ ποῦ τροφές; Ἀπὸ ποῦ ἐνδύματα; Τὰ ἴδια λέγει καὶ ὁ πλούσιος. Ἡ καρδία τοῦ πονᾷ, ἡ μέριμνα τὸν κατατρώγει. Πράγματι, αὐτὸ ποὺ εὐφραίνει τοὺς ἄλλους, αὐτὸ λύνει τὸν πλεονέκτη. Δὲν χαίρεται ποὺ τὰ ἔχει ὅλα ἀφθονα καὶ στὴν διάθεσή του, ἀλλὰ ἀντιθέτως ὁ πλοῦτος ποὺ ρέει γύρω του κεντᾷ τὴν ψυχὴν του, μήπως καθὼς ξεχειλίζει ἀπὸ τὴν ἀποθήκες χυθεῖ καὶ πρὸς τοὺς ἔξω, καὶ γίνεαι ἀφορμὴ κάποιου καλοῦ γιὰ τοὺς πτωχοὺς.

Καὶ μοῦ φαίνεται ὅτι τὸ πάθος τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ὁμοιάζει μὲ ἐκεῖνο τῶν γαστριμάργων, οἱ ὁποῖοι προτιμοῦν νὰ ἐκραγοῦν ἀπὸ τὴν πολυφαγία παρὰ νὰ δώσουν κάτι ἀπὸ τὰ ὑπολείματα στοὺς ἐνδεεῖς. Συνειδητοποίησε, ἄνθρωπε, ποιὸς σοῦ τὰ ἔδωσε. Ἐνθυμήσου ποιὸς εἶσαι, τί διαχειρίζεσαι, ἀπὸ ποῖον τὰ ἔλαβες, γιὰ ποῖον λόγον ἐπροτιμήθης ἀπὸ τοὺς πολλοὺς. Ἔγινες ὑπηρέτης τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ, διαχειριστὴς γιὰ τοὺς συνανθρώπους σου. Μὴ νομίζεις ὅτι ὅλα ἔχουν ἐτοιμασθεῖ γιὰ τὴν κοιλία τὴν ἰδική σου. Νὰ θεωρεῖς ὡς ξένα αὐτὰ ποὺ ἔχεις στὰ χέρια σου. Προσωρινῶς σὲ εὐφραίνουν, ἔπειτα ξεγλιστροῦν σὰν τὸ νερὸ καὶ χάνονται. Θὰ ἀπαιτηθεῖ ὁμως γι' αὐτὰ νὰ δώσεις λόγο μὲ κάθε λεπτομέρεια. Ἀλλὰ σὺ τὰ ἔχεις ἀμπαρώσει ὅλα μὲ θύρες καὶ μοχλοῦς. Καὶ ἀφοῦ τὰ ἀσφάλισες καλά, ἐπαγρυπνεῖς μὲ τὴν φροντίδες τους, καὶ σκέπτεσαι μέσα σου, χρησιμοποιώντας ἀνόητον σύμβουλο τὸν ἑαυτό σου. Τί νὰ

Ἐμπλήσω τὰς ψυχὰς τῶν πεινῶντων, ἀνοίξω τὰς ἀποθήκας, καὶ πάντα καλέσω τοὺς ἔνδεεις. Μιμήσομαι τὸν Ἰωσήφ τῷ τῆς φιλανθρωπίας κηρύγματι, φθέγγομαι φωνὴν μεγαλόφυχον. Ὅσοι ὑστερεῖσθε ἄρτων, ἔλθετε πρὸς μέτης παρὰ Θεοῦ δεδομένης χάριτος τὸ ἄρκοῦν ἕκαστος, οἶον ἐκ κοινῶν πηγῶν, συμμεδέξοντες. Ἄλλ' οὐ τοιοῦτος σύ· πόθεν; Ὅς γε βασκαίνεις μὲν τοῖς ἀνθρώποις τῆς ἀπολαύσεως, πονηρὸν δὲ βουλευτήριον ἐν τῇ ψυχῇ συγκροτήσας, φροντίζεις, οὐχ ὅπως διαδῶς ἐκάστῳ τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν, ἀλλ' ὅπως, πάντα ὑποδεξάμενος, πάντα τῆς ἀπ' αὐτῶν ὠφελείας ἀποστερήσης.

Παρέστησαν οἱ τὴν ψυχὴν ἀπαιτοῦντες, κάκεινος περὶ βρωμάτων τῇ ψυχῇ διελέγετο. Ταύτη τῇ νυκτὶ παρελαμβάνετο, καὶ εἰς ἔτη πολλὰ τὴν ἀπόλαυσιν ἐφαντάζετο. Συνεχωρήθη πάντα βουλεύσασθαι, καὶ φανερὰν ἑαυτοῦ ποιῆσαι τὴν γνώμην, ἵνα ἀξίαν τῆς προαιρέσεως δέξηται τὴν ἀπόφασιν.

Ὁ μὴ πάθῃς σύ. Διὰ τοῦτο γὰρ γέγραπται, ἵνα φύγωμεν τὴν ὁμοίωσιν. Μίμησαι τὴν γῆν, ἀνθρωπε· καρποφόρησον ὡς ἐκείνη, μὴ χείρων φανῆς τῆς ἀψύχου. Ἐκείνη μὲν οὖν τοὺς καρποὺς οὐκ εἰς ἑαυτῆς ἀπόλαυσιν, ἀλλ' εἰς τὴν σὴν ὑπηρεσίαν ἐξέθρεψε· σὺ δὲ ὄν ἂν ἐπιδείξῃ τῆς εὐποιΐας καρπὸν, σεαυτῷ τοῦτον συνάγεις, διότι τῶν ἀγαθῶν ἔργων αἱ χάριτες ἐπὶ τοὺς διδόντας ἐπαναστρέφουσιν. Ἔδωκας τῷ πεινῶντι, καὶ σὸν γίνεται τὸ δοθὲν μετὰ προσθήκης ἐπανελθόν. Ὡσπερ γὰρ ὁ σῖτος, εἰς τὴν γῆν πεσὼν, κέρδος τῷ προεμένῳ γίνεται· οὕτως ὁ ἄρτος, εἰς τὸν πεινῶντα καταβληθεὶς, πολύχουν τὴν ὠφέλειαν εἰς ὑστερον ἀναδίδωσιν. Ἔστω οὖν σοὶ τὸ πέρασ τῆς γεωργίας

κάμω; Εὐκόλο ἦταν νὰ εἰπῆς ὅτι θὰ χορτάσω αὐτοὺς ποὺ πεινοῦν, θὰ ἀνοίξω τὶς ἀποθήκες καὶ θὰ καλέσω ὅσους ἔχουν ἀνάγκη. Θὰ μιμηθῶ τὸν Ἰωσήφ στὸ κήρυγμα τῆς φιλανθρωπίας, θὰ εἰπῶ λόγον μεγαλόφυχο. Ὅσοι στερεῖσθε τὸν ἄρτον ἔλατε ἐδῶ, νὰ λάβει ὁ καθένας ἀπὸ τὴν δωρεὰ ποὺ ἔδωσε ὁ Θεός, ὡσὰν ἀπὸ κοινὴν πηγὴν, ὅσον τοῦ εἶναι ἀρκετόν. Ἀλλὰ σὺ δὲν κάνεις ἔτσι. Τί δηλαδή; Φθονεῖς μάλιστα τοὺς ἀνθρώπους γιὰ τὴν ἀπόλαυση τῶν ἀγαθῶν, καὶ δημιουργεῖς μέσα στὴν ψυχὴ σου πονηροὺς συλλογισμοὺς, φροντίζοντας ὄχι πῶς νὰ χορηγήσεις στὸν καθένα ὅ,τι τοῦ χρειάζεται, ἀλλὰ πῶς θὰ τὰ ἀποθηκεύσεις ὅλα, καὶ ἔτσι θὰ ἀποστερήσεις ὅλους ἀπὸ τὴν ὠφέλεια ποὺ θὰ εἶχαν ἀπὸ αὐτά.

Παρουσιάσθησαν ἐκεῖνοι ποὺ ἀπαιτοῦν τὴν ψυχὴν του, καὶ ἐκεῖνος συζητοῦσε μὲ τὴν ψυχὴν του γιὰ τὰ φαγητά. Αὐτὴ τὴν νύχτα τὸν παρελάμβαναν, καὶ αὐτὸς ἐφαντάζετο πολυχρόνιο τὴν ἀπόλαυση. Τοῦ ἐπετράπη ὅμως νὰ κάνει ὅλες αὐτὲς τὶς σκέψεις καὶ νὰ ἐκδηλώσει τὴν ἐσωτερικὴ του διάθεση, ὥστε νὰ δεχθεῖ ἀπόφασιν ἀνάλογον μὲ τὴν προαίρεσή του.

Αὐτὸ ὅμως μὴν τὸ πάθεις ἐσύ. Γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον ἔχει γραφεῖ. Γιὰ νὰ ἀποφύγωμε τὴν ἐξομοίωση μὲ ἐκεῖνον. Τὴν γῆ νὰ μιμηθεῖς, ὦ ἄνθρωπε. Νὰ καρποφορήσεις ὅπως ἐκείνη, μὴ φανεῖς κατώτερος ἀπὸ αὐτὴν ποὺ δὲν ἔχει ψυχὴν. Ἐκείνη λοιπὸν ἐκτρέφει τοὺς καρποὺς ὄχι γιὰ ἰδικὴν τῆς ἀπόλαυσιν, ἀλλὰ γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ ἐσένα. Ἐνῶ σὺ τὸν καρπὸ τῆς ἀγαθοεργίας σου γιὰ τὸν ἑαυτὸν σου τὸν συγκεντρώνεις. Διότι οἱ δωρεὰς τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἐπιστρέφουν στοὺς δωρητὰς. Ἔδωσες στὸν πεινασμένον; Αὐτὸ ποὺ ἐδόθη γίνεται ἰδικό σου, καὶ μάλιστα ἐπανερχεται ἐπηυξημένον. Ὅπως ἀκριβῶς ὁ σῖτος, ὅταν πέσει στὴν γῆ γίνεται κέρδος γιὰ τὸν σπορέα, ἔτσι καὶ ὁ ἄρτος ποὺ κατετέθη στὸν πεινασμένον, ἀποδίδει ὑστερα μὲγάλον κέρδος. Ἄς σοῦ γίνῃ λοιπὸν τὸ τέλος τῆς γεωργίας ἀρχὴ τῆς

ἀρχὴ τῆς ἐπουρανίου σπορᾶς· Σπείρατε γάρ, φησίν, ἑαυτοῖς εἰς δικαιοσύνην· Τί οὖν ἀδημονεῖς, τί κόπτεις σεαυτόν, πηλῶ καὶ πλίνθοις τὸν πλοῦτον ἐναποκλείσαι φιλονεικῶν; Κρεῖσσον ὄνομα καλὸν ὑπὲρ πλοῦτον πολύν.

Εἰ δὲ θαυμάζεις τὰ χρήματα διὰ τὴν ἀπ' αὐτῶν τιμὴν, σκόπει πόσῳ πρὸς δόξαν λυσιτελέστερον, μυρίων παιδῶν πατέρα προσαγορεύεσθαι, ἢ μυρίους ἔχειν στατῆρας ἐν βαλλαντίῳ. Τὰ μὲν γε χρήματα καταλείψεις ἐνταῦθα, καὶ μὴ βουλόμενος· τὴν δὲ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις φιλοτιμίαν ἀποκομίσεις πρὸς τὸν Δεσπότην, ὅταν δῆμος ὅλος, ἐπὶ τοῦ κοινοῦ κριτοῦ περιστάντες σε, τροφέα καὶ εὐεργέτην καὶ πάντα τὰ τῆς φιλανθρωπίας ἀποκαλῶσιν ὀνόματα. Οὐχ ὀρᾶς τοὺς ἐν τοῖς θεάτροις, παγκρατιασταῖς, καὶ μίμοις, καὶ θηριομάχοις τισὶν ἀνθρώποις, οὓς κἂν βδελύξαιτό τις προσιδεῖν, ὑπὲρ τῆς ἐν ὀλίγῳ τιμῆς, καὶ τῶν παρὰ τοῦ δήμου θορυβῶν καὶ κρότων τὸν πλοῦτον προῖεμένους;

Σὺ δὲ μικροπρεπῆς εἶ περὶ τὰς δαπάνας, τηλικαύτης μέλλων ἐπιβήσεσθαι δόξης; Θεὸς ἔσται ὁ ἀποδεχόμενος· ἄγγελοι εὐφημοῦντες· οἱ ἀπὸ κτίσεως ἀνθρώποι μακαρίζοντες· δόξα αἰώνιος, στέφανος δικαιοσύνης, βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἅθλά σοι ἔσται τῆς τῶν φθαρτῶν τούτων οἰκονομίας ὧν οὐδενὸς τούτων φροντίζεις, τῇ περὶ τὰ παρόντα σπουδῇ τῶν ἐλπιζομένων ὑπερορῶν.

Δεῦρο δὴ οὖν ποικίλως διάδου τὸν πλοῦτον, φιλότιμος καὶ λαμπρὸς περὶ τὰς δαπάνας τῶν δεομένων γενόμενος. Λεγέσθω καὶ περὶ σοῦ· Ἐσχόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα·

Μὴ βαρύτιμος ἔσο ταῖς χρεῖαις ἐπιτιθέ-

ἐπουρανίου σπορᾶς, διότι λέγει «σπείρατε ἑαυτοῖς εἰς δικαιοσύνην». Γιατί λοιπὸν ἀδημονεῖς, γιατί κόπτεσαι, ἀγωνιζόμενος νὰ περικλείσεις τὸν πλοῦτο μὲ πηλὸ καὶ πλίνθους; «Κρεῖσσον ὄνομα καλὸν ὑπὲρ πλοῦτον πολύν».

Ἐὰν ὅμως θαυμάζεις τὰ χρήματα γιὰ τὴν δόξα πού ἀπολαμβάνεις χάριν αὐτῶν, σκέψου πόσον περισσοτέραν δόξα σου προξενεῖ τὸ νὰ ἀποκαλεῖσαι μυρίων τέκνων πατέρα, παρὰ νὰ ἔχεις μυρίους στατῆρες στὸ βαλλαντίον σου, διότι τὰ χρήματα θὰ τὰ ἐγκαταλείψεις ἐδῶ καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλεις, ἐνῶ τὴν ὑπόληψη γιὰ τὰ καλὰ ἔργα θὰ τὴν προσκομίσεις στὸν Δεσπότην, ὅταν ὀλόκληρος λαὸς θὰ σὲ περικυκλώσει ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ Κριτοῦ, καὶ θὰ σὲ ἀποκαλοῦν τροφέα καὶ εὐεργέτην καὶ μὲ ὅλα τὰ ὀνόματα τῆς φιλανθρωπίας. Δὲν βλέπεις αὐτοὺς πού διαθέτουν μέσα στὰ ἀμφιθέατρα τὸν πλοῦτο τους πρὸς τοὺς ἀθλητὰς τοῦ παγκρατίου, καὶ στοὺς ἡθοποιούς, καὶ σὲ ὀρισμένους θηριομάχους ἀνθρώπους, τοὺς ὁποίους θὰ σιχαίνετο κανεὶς καὶ νὰ τοὺς ἀντικρύσει, καὶ αὐτὸ γιὰ τὴν τιμὴ τῆς στιγμῆς καὶ γιὰ τὶς ζητωκραυγὲς καὶ τὰ χειροκροτήματα τοῦ λαοῦ; Καὶ σὺ πού μέλλεις νὰ ἀπολαύσεις τόσην μεγάλη δόξαν, εἶσαι τόσο μικροπρεπῆς, ὅταν πρόκειται γιὰ παρόμοιες δαπάνες; Ὁ Θεὸς θὰ εἶναι αὐτὸς πού θὰ σὲ ὑποδεχθεῖ, ἄγγελοι θὰ σὲ ἐπευφημοῦν, ὅλοι οἱ ἀνθρώποι ἀπὸ κτίσεως κόσμου θὰ σὲ μακαρίζουν. Δόξα αἰώνιος, στέφανος δικαιοσύνης, βασιλεία τῶν οὐρανῶν θὰ εἶναι γιὰ σὲ τὰ ἔπαθλα τῆς καλῆς διαχειρίσεως τῶν φθαρτῶν αὐτῶν πραγμάτων. Ὅμως γιὰ κανένα ἀπὸ αὐτὰ δὲν φροντίζεις, ἀφοῦ ἡ μέριμνά σου γιὰ τὰ παρόντα σὲ ἔκαμε νὰ περιφρονεῖς τὰ ἐλπιζόμενα ἀγαθὰ. Ἐμπρὸς λοιπόν, διάθεσε τὸν πλοῦτο ποικιλοτρόπως, γίνε φιλότιμος καὶ λαμπρὸς, ὅσον ἀφορᾶ στὶς δαπάνες γι' αὐτοὺς πού ἔχουν ἀνάγκη. Ἄς λεχθεῖ καὶ γιὰ σέ: «Ἐσχόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα». Μὴν αὐξάνεις τὶς τιμὲς ἐκμεταλλεόμενος

μενος. Μὴ ἀνάμενε σιτοδείαν, ἵνα ἀνοίξης σιτοδοχεῖα· Ὁ γὰρ τιμιουλκῶν σῖτον δημοκατάρματος· Μὴ λιμὸν ἐκδέχου διὰ χρυσόν, μὴ κοινήν ἔνδειαν δι' εὐπορίαν ἰδίαν. Μὴ γίνου κάπηλος συμφορῶν ἀνθρωπίνων· μὴ τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ καιρὸν ποιήσης περιουσίας χρημάτων. Μὴ ἐπιξάνης τραύματα κεκακωμένων ταῖς μάστιξι. Σὺ δὲ πρὸς μὲν τὸν χρυσὸν ἀποβλέπεις, τὸν δὲ ἀδελφὸν οὐ προσβλέπεις· καὶ τοῦ μὲν νομίσματος ἐπιγινώσκεις τὸ χάραγμα, καὶ τοῦ δοκίμου διακρίνεις τὸ κίβδηλον, τὸν δὲ ἀδελφὸν παρὰ τὴν χρεῖαν παντελῶς ἀγνοεῖς.

Καὶ ἡ μὲν εὐχροία σε τοῦ χρυσοῦ ὑπερήδει· ὅσος δέ σοι ἀκολουθεῖ τοῦ ἔνδεοῦς ὁ στεναγμὸς, οὐ λογίζῃ. Πῶς σοι ὑπ' ὄψιν ἀγάγω τὰ πάθη τοῦ πένητος; Ἐκεῖνος, περισκεψάμενος τὰ ἔνδον, ὀρᾷ, ὅτι χρυσὸς μὲν αὐτῷ οὔτε ἐστίν, οὔτε γενήσεται πώποτε· σκευὴ δὲ καὶ ἐσθῆς, τοιαῦτα, οἷα ἂν γένηται πτωχῶν κτήματα, ὀλίγων τὰ πάντα ὀβολῶν ἄξια. Τί οὖν; Ἐπὶ τοὺς παῖδας λοιπὸν ἄγει τὸν ὀφθαλμόν, ὥστε, αὐτοὺς ἀγαγὼν εἰς τὸ πρατήριον, ἐντεῦθεν εὐράσθαι τοῦ θανάτου παραμυθίαν.

Νόησον ἐνταῦθα μάχην ἀνάγκης λιμοῦ, καὶ διαθέσεως πατρικῆς. Ἡ μὲν τὸν οἴκτιστον θάνατον ἀπειλεῖ, ἡ δὲ φύσις ἀνθέλκει, συναποθανεῖν τοῖς τέκνοις πείθουσα· καὶ πολλάκις ὀρμήσας, καὶ πολλάκις ἀνακοπεῖς, τελευταῖον ἐκρατήθη, ὑπὸ τῆς ἀναγκαίας καὶ ἀπαραιτήτου χρεῖας ἐκβιασθεῖς. Καὶ οἷα βουλευέται ὁ πατήρ; Τίνα πρῶτον τούτων ἀπεμπολήσω; Τίνα δὲ ἡδέως ὁ σιτοπώλης ὄψεται; Ἐπὶ τὸν πρεσβύτατον ἔλθω; Ἀλλὰ δυσωποῦμαι αὐτοῦ τὰ πρεσβεῖα. Ἀλλὰ τὸν νεώτατον; Ἄλλ' ἔλεῶ αὐτοῦ τὴν ἡλικίαν ἀναισθητοῦσαν τῶν συμφορῶν. Οὗτος ἐναργεῖς σώζει τῶν

τις ἀνάγκες τῶν ἄλλων. Μὴ περιμένεις πότε θὰ ὑπάρξει ἔλλειψις σίτου γιὰ νὰ ἀνοίξεις τις σιταποθήκες. «Ὁ γὰρ τιμιουλκῶν (ποὺ ἀυξάνει δηλαδὴ τὴν τιμὴν) σῖτον, δημοκατάρματος». Μὴν περιμένεις λιμοκτονία γιὰ νὰ κερδίσεις χρυσόν, οὔτε κοινήν στέρηση γιὰ νὰ πλουτίσεις ὁ ἴδιος. Μὴ καπηλευθεῖς ἀνθρώπινες συμφορές, μὴν ἐκμεταλλευθεῖς τὴν ὀργὴν αὐτὴν τοῦ Θεοῦ γιὰ νὰ ἀποκτήσεις χρηματικὴν περιουσία. Μὴν ἐρεθίσεις τὰ τραύματα ἐκείνων ποὺ ἔχουν πληγῶθῃ ἀπὸ τις μάστιγες. Σὺ ὅμως ἀποβλέπεις στὸ χρῆμα, καὶ στὸν ἀδελφὸ δὲν προσβλέπεις. Καὶ γνωρίζεις μὲν τὴν σημασία ποὺ ἔχει τὸ χάραγμα τοῦ κάθε νομίσματος, καὶ ξεχωρίζεις τὸ γνήσιον ἀπὸ τὸ πλαστόν, ἀγνοεῖς ὅμως ἐντελῶς τὸν ἀδελφὸ στὴν ὥρα τῆς ἀνάγκης. Καὶ σὲ ὑπερευχαριστεῖ μὲν τὸ ὠραῖο χρῶμα τοῦ χρυσοῦ, δὲν ὑπολογίζεις ὅμως πόσο σὲ ἐπυβαρύνει ὁ στεναγμὸς τοῦ πτωχοῦ. Πῶς νὰ σοῦ κάμω γνωστὰ τὰ βᾶσανά του; Ἐκεῖνος, ἀφοῦ παρατηρήσει τὰ ὅσα ὑπάρχουν μέσα στὸν οἶκο του, βλέπει ὅτι ὁ μὲν χρυσὸς οὔτε ὑπάρχει, οὔτε πρόκειται νὰ ὑπάρξει ποτέ. Τὰ σκευὴ δὲ καὶ τὸ ἔνδυμά του εἶναι τοιαῦτα, ὥστε ἂν κάποιος πτωχὸς θελήσει νὰ τὰ ἀποκτήσει, ἀξίζουσι ὅλα μαζί ὀλίγους ὀβολούς. Τί λοιπόν; Στρέφει τώρα τὸ βλέμμα στὰ παιδιὰ του γιὰ νὰ ὀδηγήσει αὐτὰ στὴν ἀγορά, καὶ νὰ εὔρει ἀπὸ ἐκεῖ ἀνακούφισιν ἀπὸ τὸν θάνατον.

Ἀναλογίσου ἐδῶ τί ἀγώνας γίνεται μετὰ τὴν ἀνάγκης ποὺ δημιουργεῖ ἡ πείνα καὶ τῆς πατρικῆς στοργῆς. Ἡ πείνα ἀπειλεῖ μὲ τὸν πιὸ οἰκτρὸν θάνατον, ἐνῶ ἡ φύσις τὸν ὠθεῖ νὰ ἀποθάνει μαζί μὲ τὰ τέκνα του. Καὶ ἀφοῦ πολλὰς φορὰς ὀρμησε νὰ τὸ πραγματοποιήσει καὶ ἄλλες τόσες ὀπισθοχώρησε, τελικῶς ὑπέκυψε, ἀφοῦ τὸν ἐξεβίασε τόσον ἀμείλικτα ἡ ἀνάγκη. Καὶ τί συλλογίζεται τώρα ὁ πατέρας; Ποῖον νὰ θυσιάσω πρῶτον; Ποῖον θὰ ἰδεῖ μὲ εὐχαρίστησιν ὁ σιτοπώλης; Νὰ ἔλθω στὸν μεγαλύτερον; Ἐντρέπομαι ὅμως τὰ πρεσβεῖα του. Ἀλλὰ τὸν μικρό μου; Λυποῦμαι ὅμως τὴν ἡλικία του, ποὺ δὲν γνωρίζει ἀπὸ

γονέων τούς χαρακτηῆρας· ἐκεῖνος ἐπιτηδεῖως ἔχει πρὸς τὰ μαθήματα. Φεῦ τῆς ἀμηχανίας! Τίς γένωμαι; Τίνι τούτων προσκρούσω; Ποίαν θηρίου ψυχὴν ἀναλάβω; Πῶς τῆς φύσεως ἐπιλάθωμαι; Ἐὰν πάντων ἀντίσχωμαι, πάντα ὄψομαι δαπανωμένους τῷ πάθει. Ἐὰν ἓνα προῶμαι, ποίοις ὀφθαλμοῖς τούς λειπομένους προσίδω, ὑποπτος αὐτοῖς ἤδη γεγεννημένος εἰς ἀπιστίαν; Πῶς οἰκήσω τὴν οἰκίαν, ἐμαυτῷ κατασκευάσας τὴν ἀπαιδίαν; Πῶς ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἔλθω, ἐκ τοιαύτης προφάσεως τὴν εὐπορίαν ἔχουσαν;

Καὶ ὁ μὲν μετὰ μυρίων δακρῶν τὸν φίλτατον τῶν παίδων ἀπεμπολήσων ἔρχεται· σὲ δὲ οὐ κάμπτει τὸ πάθος, οὐ λογισμὸν λαμβάνεις τῆς φύσεως. Ἄλλ' ὁ μὲν λιμὸς συνέχει τὸν ἄθλιον, σὺ δὲ ἀναβάλλῃ, καὶ εἰρωνεύῃ, μακροτέραν αὐτῷ κατασκευάζων τὴν συμφορὰν. Καὶ ὁ μὲν τὰ σπλάγχνα προτείνεται τιμῆν τῶν τροφῶν, σοῦ δὲ οὐ μόνον οὐκ ἀποναραχῆ ἡ χεὶρ ἐκ τοιούτων συμφορῶν ὑποδεχομένη τιμήματα, ἀλλὰ καὶ ζυγομαχεῖς περὶ τοῦ πλείονος, καὶ ὅπως ἂν πολὺ λαβῶν ἔλαττον δόξης φιλονεικεῖς, πανταχόθεν βαρύνων τὴν συμφορὰν τῷ ἄθλιῳ. Οὐ δάκρυόν σοι ἔλεινόν, οὐ στεναγμὸς καρδίαν μαλάσσει· ἀλλ' ἄκαμπτος εἶ καὶ ἀμείλικτος. Πάντα χρυσὸν βλέπεις, χρυσὸν φαντάζῃ· τοῦτό σοι καὶ καθεύδοντι ἐνύπνιον, καὶ ἐγρηγοροῦσι ἐνθύμιον. Ὡσπερ γὰρ οἱ ὑπὸ μανίας παράφοροι οὐ τὰ πράγματα βλέπουσιν, ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ πάθους φαντάζονται· οὕτως σοι ἡ ψυχὴ, τῇ φιλοχρηματίᾳ κατασχεθεῖσα, πάντα χρυσόν, πάντα ἄργυρον βλέπει. Ἦδιον ἂν ἴδοις τὸν χρυσὸν ἢ τὸν ἥλιον. Εὐχῆ τὰ πάντα πρὸς τὴν τοῦ χρυσοῦ φύσιν μεταβληθῆναι, καὶ ἐπινοεῖς μέντοι καθ' ὅσον οἶόν τε.

συμφορές. Ὁ ἓνας ἔχει φανερὰ τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν γονέων του, ὁ ἄλλος ἔχει καλὴν ἐπίδοση στὰ μαθήματα. Ἀλλοίμονο, τί ἀδιέξοδο; Τί θὰ γίνω; Ποῖον θὰ ἀδικήσω; Ποῖου θηρίου τὴν καρδίαν νὰ ἀναλάβω; Πῶς νὰ λησμονήσω τὴν φύσιν; Ἐὰν τοὺς κρατήσω ὅλους, θὰ τοὺς ἰδῶ ὅλους νὰ ἀφανίζονται ἀπὸ τὴν πείνα. Ἐὰν διαθέσω πρὸς ἀνταλλαγὴν τὸν ἓνα, μὲ ποίους ὀφθαλμοὺς θὰ ἀντικρύσω τοὺς ὑπολοίπους, ἀφοῦ ἤδη θὰ μὲ ὑποπτεύωνται γιὰ ἔλλειψιν ἐμπιστοσύνης; Πῶς θὰ κατοικῶ ἐδῶ μέσα, ἀφοῦ μόνος μου κατέστησα τὸν ἑαυτόν μου ἄτεκνο; Πῶς θὰ πλησιάσω σὲ τραπέζι ποῦ θὰ ἔχει γεμίσει μὲ τὸν τρόπον αὐτόν;

Καὶ αὐτὸς μὲν ἔρχεται μὲ ἄφθονα δάκρυα νὰ πωλήσει τὸ πιὸ ἀγαπημένο ἀπὸ τὰ παιδιὰ του, σὺ ὅμως δὲν λυγίζεις ἀπὸ τὴν συμφορὰν, οὔτε ἀναλογίζεσαι τὴν φύσιν. Ἀλλὰ ἐνῶ λιμοκτονία συνθλίβει τὸν ταλαίπωρο, σὺ ἀναβάλλεις καὶ εἰρωνεύεσαι, καὶ ἔτσι τοῦ κάνεις διαρκεστέρα τὴν συμφορὰ. Καὶ αὐτὸς μὲν προσφέρει τὰ σπλάγχνα του ὡς ἀντίτιμο τῶν τροφῶν, τὸ ἰδικό σου ὅμως χεῖρ δὲν ξηραίνεται ὑποδεχόμενο τιμήματα τοιούτων συμφορῶν, ἀλλὰ καὶ ἀγωνίζεσαι γιὰ περισσότερον κέρδος. Φιλονικεῖς γιὰ νὰ λάβεις ὅσο τὸ δυνατὸν περισσότερα καὶ νὰ δώσεις ὀλιγότερα, ἐπιβαρύνοντας μὲ κάθε τρόπο τὴν συμφορὰν αὐτοῦ τοῦ δυστυχοῦς. Οὔτε τὰ δάκρυα τοῦ πόνου οὔτε ὁ στεναγμὸς σοῦ μαλακώνουν τὴν καρδίαν, ἀλλὰ μένεις ἄκαμπτος καὶ ἀμείλικτος. Ὅλα τὰ βλέπεις ὡς χρυσά, τὰ φαντάζεσαι ὅλα χρυσά, αὐτὸ εἶναι τὸ ὄνειρό σου, ὅταν κοιμᾶσαι, αὐτὴ ἡ ἔννοια σου, ὅταν ξυπνᾶς. Ὅπως ἀκριβῶς οἱ μανιακοὶ δὲν βλέπουν τὰ ἴδια τὰ πράγματα, ἀλλὰ φαντάζονται αὐτὰ ποῦ τοὺς ὑπαγορεύει τὸ πάθος, ἔτσι καὶ ἡ δική σου ψυχὴ, ποῦ ἔχει κυριευθεῖ ἀπὸ τὴν φιλοχρηματία, τὰ βλέπει ὅλα ὡς χρυσόν καὶ ὡς ἄργυρον. Πιὸ εὐχαρίστως θὰ ἔβλεπες τὸν χρυσὸ παρὰ τὸν ἥλιον. Εὐχέσαι ὅλα νὰ μετατραποῦν σὲ χρυσάφι, καὶ εὐρίσκεις βέβαια τρόπους νὰ τὸ κατορθώσεις ὅσον σοῦ εἶναι δυνατόν.

Ποίαν γὰρ μηχανὴν διὰ χρυσὸν οὐ κινεῖς; Ὁ σίτος χρυσὸς σοι γίνεται, ὁ οἶνος εἰς χρυσὸν μεταπήγνυται, τὰ ἔριά σοι ἀποχρυσοῦται· πᾶσα ἐμπορία, πᾶσα ἐπίνοια χρυσὸν σοι προσάγει. Αὐτὸς ἑαυτὸν ὁ χρυσὸς ἀπογεννᾷ πολυπλασιαζόμενος ἐν δανείσμασι· καὶ κόρος οὐκ ἔστι, καὶ τέλος τῆς ἐπιθυμίας οὐκ ἔξευρίσκειται. Τῶν μὲν γὰρ παιδῶν τοῖς λίχνοις ἀφειδῶς πολλάκις ἐνδίδομεν τῶν περισπουδάστων ὑπερεμπίπλασθαι, ὥστε τῷ ὑπερβάλλοντι κόρῳ τὴν ἀποστροφὴν ἐμποιῆσαι· ὁ δὲ πλεονέκτης οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὅσῳ πλειόνων ἐμφορεῖται, πλειόνων ἐφίεται· Πλοῦτος ἐὰν ῥέη, μὴ προστίθεσθε καρδία· Σὺ δὲ κατέχεις τὸν παραρρέοντα, καὶ περιφράσσεις τὰς διεξόδους. Εἶτα κατεχόμενος καὶ ἐνλιμνάζων, οἷα ποιεῖ σοι; Ῥήγνυσι τὰ κωλύματα, ἀμέλει καὶ νῦν βιαίως ἐναποληφθεὶς καὶ πλημμυρῶν, καθαιρεῖ τοῦ πλουσίου τὰς ἀποθήκας, ἐδαφίζει αὐτοῦ τὰ ταμιεῖα, ὥσπερ πολέμιός τις ἐπεισελθὼν. Ἀλλὰ μείζονας οἰκοδομήσει; Ἄδηλον εἰ μὴ καθηρημένας παραδώσει τῷ μετ' αὐτόν. Ὁξύτερον γὰρ ἂν αὐτὸς ἀπέλθοι ἀνασπασθεὶς, ἢ ἐκεῖνα κατὰ τὴν πλεονεκτικὴν ἐπίνοιαν ἐγερεθεῖν.

Ἄλλ' ὁ μὲν ἐχέτω τῶν κακῶν βουλευμάτων τὸ τέλος ἀκόλουθον· ὑμεῖς δέ, ἂν ἐμοὶ πείθησθε, πάσας θύρας ταμιείων ἀναπετάσαντες, ἀφθόνους παρεῖξετε τὰς διεξόδους τῷ πλούτῳ· ὥσπερ ποταμῷ μεγάλῳ πολὺκαρπον γῆν δι' ὄχετῶν μυρίων ἐπερχομένῳ, οὕτως αὐτοί, τῷ πλούτῳ διδόντες διὰ ποικίλων ὁδῶν εἰς τὰς τῶν πενήτων οἰκίας κατασχίζεσθαι. Τὰ φρέατα ἐξαντλούμενα εὐρωότερα γίνεται· ἐναφιέμενα δέ, κατασῆπεται· καὶ πλούτου τὸ μὲν στάσιμον ἀχρηστον, τὸ δὲ κινούμενον

Κι ἄλλωστε τί δὲν μηχανεύεσαι γὰρ νὰ ἀποκτήσεις χρυσόν; Ὁ σίτος σοῦ γίνεται χρυσός, ὁ οἶνος στερεοποιεῖται καὶ γίνεται χρυσός, τὸ μαλλὶ γὰρ σένα γίνεται χρυσός, κάθε ἐμπορικὴ συναλλαγὴ, κάθε νέα ἰδέα χρυσὸν σοῦ ἀποφέρει. Ὁ ἴδιος ὁ χρυσὸς ἄλλον χρυσὸν γεννᾷ, ἀφοῦ πολλαπλασιάζεται μὲ τὰ δάνεια ποῦ δίδεις, καὶ ὅμως δὲν χορταίνεις, ἢ ἐπιθυμία δὲν εὐρίσκει τέλος.

Στὰ λαίμαργα παιδιὰ πολλές φορὲς ἐπιτρέπουμε ἀφειδῶς νὰ τρώγουν ὅσον καὶ ὅ,τι ἐπιθυμοῦν, ὥστε μὲ τὸν ὑπερβολικὸν χορτασμό, νὰ τοὺς προκαλέσουμε ἀποστροφή. Μὲ τὸν πλεονέκτην ὅμως δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιο, ἀλλὰ ὅσον περισσότερα ἀποκτᾷ, τόσον πιὸ πολλὰ ἐπιθυμεῖ. «Πλοῦτος ἐὰν ῥέη, μὴ προστίθεσθε (μὴν προσκολλᾶτε δηλαδὴ) τὴν καρδίαν». Σὺ ὅμως κρατεῖς τὸν πλοῦτο ποῦ συνεχῶς αὐξάνεται, καὶ περιφράσσεις ὅλες τὶς διεξόδους. Ἐπειτα μὲ τὸ νὰ κρατῆται καὶ νὰ λιμνάζει, τί σοῦ προξενεῖ; Ἀχρηστεύει τὶς ἀσφάλειες, καὶ μάλιστα βιαίως τώρα ποῦ ἔχει ἀμπαρωθεῖ, καὶ πλημμυρίζει. Καταστρέφει τὶς ἀποθήκες τοῦ πλουσίου, καταδαφίζει τὰ χρηματοκιβώτια, ὡσὰν νὰ ἐπέδραμε κάποιος ἐχθρός. Ἀλλὰ θὰ οἰκοδομήσει μεγαλύτερες; Ἀμφίβολον εἶναι ἐὰν καὶ αὐτὲς δὲν τὶς παραδώσει στὸν κληρονόμο του κρημνισμένες. Διότι εἶναι δυνατὸν γρηγορότερα νὰ ἐγκαταλείψει αὐτὸς τὴν παροῦσα ζωὴν, παρὰ νὰ χτισθοῦν ἐκεῖνες σύμφωνα μὲ τὰ σχέδια τῆς πλεονεξίας.

Ἀλλὰ ἐκείνου μὲν τὸ τέλος εἶναι ἀνάλογον μὲ τοὺς κακοὺς σχεδιασμούς του. Σεῖς ὅμως, ἐὰν μοῦ ἔχετε ἐμπιστοσύνην, ἀνοιξτε ὅλες τὶς θύρες τῶν χρηματοκιβωτίων, καὶ ἀφῆστε νὰ ρέει ἄφθονος ὁ πλοῦτος. Ὅπως σὲ ἓνα μεγάλο ποτάμι ποῦ διοχετεύεται μὲ πολυάριθμα κανάλια στὴν πολὺκαρπο γῆ, ἔτσι καὶ σεῖς ἀφῆστε τὸν πλοῦτο νὰ διαμοιρασθεῖ μέσα ἀπὸ διαφόρους δρόμους στὶς οἰκίαις τῶν πτωχῶν. Τὰ πηγάδια, ὅταν ἀντλοῦνται, δίδουν ἀφθονώτερο νερό, ἐνῶ ὅταν ἐγκαταλείπωνται σὰ πίζουν καὶ στερεοῦν. Ὁμοίως καὶ ὁ

καὶ μεταβαῖνον κοινωφελὲς καὶ ἔγκαρπον. Ὡ πόσος μὲν ὁ παρὰ τῶν εὐεργετουμένων ἔπαινος, οὗ σὺ μὴ καταφρονήσης! πηλίκος δὲ ὁ παρὰ τοῦ δικαίου κριτοῦ μισθός, ᾧ σὺ μὴ ἀπιστήσης! Πανταχοῦ σοι τὸ ὑπόδειγμα τοῦ κατηγορουμένου πλουσίου προσάπαντάτω· ὅς, τὰ μὲν ἤδη παρόντα φυλάσσων, περὶ δὲ τῶν ἐλπιζομένων ἀγωνιῶν, καὶ ἄδηλον ἔχων εἰ βιώσεται τὴν αὔριον, τὸ αὔριον σήμερον προημάρτανεν. Οὐπω ἦλθεν ὁ ἰκέτης, καὶ προλαβὼν ἐδείκνυε τὴν ἀγριότητα· οὐ συνήγαγε τοὺς καρπούς, καὶ τῆς πλεονεξίας εἶχεν ἤδη τὸ κριμα. Ἡ μὲν γῆ ἐδεξιούτο τοῖς ἐκφορίοις αὐτῆς· βαθὺ μὲν ἐν ταῖς ἀρούραις προδεικνύσα τὸ λήϊον· πολὺν δὲ τὸν βότρυν ὑπὲρ κλημάτων φαίνουσα· βρύουσαν δὲ τῷ καρπῷ τὴν ἐλαίαν παρεχομένη, καὶ πᾶσαν ἐπαγγελλομένη τὴν ἐξ ἀκροδρύων τρυφήν· ὁ δὲ ἀδέξιός ἦν καὶ ἄκαρπος, οὐπω ἔχων, καὶ ἤδη βασκαίων τοῖς δεομένοις. Καίτοι πόσοι κίνδυνοι πρὸ τῆς συγκομιδῆς τῶν καρπῶν! Καὶ γὰρ καὶ χάλαζα κατέκλασε, καὶ καύσων ἐκ μέσων ἤρπασεν τῶν χειρῶν, καὶ ὕδωρ, παρὰ καιρὸν ἐκ νεφῶν ἐπιρῶνεν, ἠχρείωσε τοὺς καρπούς. Οὐ προσεύχη οὖν τῷ Κυρίῳ τελειωθῆναι τὴν χάριν; Ἀλλὰ προλαμβάνων, σεαυτὸν ἀνάξιον ποιεῖς τῆς ὑποδοχῆς τῶν δειχθέντων.

Καὶ σὺ μὲν ἐν τῷ κρυπτῷ λαλεῖς σεαυτῷ, τὰ δὲ ῥήματά σου ἐν οὐρανῷ δοκιμάζεται. Διὰ τοῦτό σοι ἐκεῖθεν αἱ ἀποκρίσεις ἔρχονται. Τίνα δὲ ἐστὶ καὶ ἃ λέγεις; ψυχὴ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ ἀποκείμενα· φάγε, πίε, εὐφραίνου καθ' ἡμέραν. Ὡ τῆς ἀλογίας! Εἰ δὲ χοιρείαν εἶχες ψυχὴν, τί ἂν ἄλλο ἢ τοῦτο αὐτῇ εὐηγγελίσω; Οὕτω κτηνώδης εἶ, οὕτως ἀσύνητος τῶν τῆς ψυχῆς ἀγαθῶν, τοῖς

πλουῖτος, ὅταν μένει στάσιμος, εἶναι ἄχρηστος, ἐνῷ ὅταν κινεῖται καὶ μεταδίδεται γίνεταί κοινωφελὴς καὶ καρποφόρος. Ὡ, πόσο μεγάλος θὰ εἶναι ὁ ἔπαινος ἀπὸ τοὺς εὐεργετουμένους! Μὴν τὸν καταφρονήσεις. Καὶ πόσο μεγάλος ὁ μισθός ἀπὸ τὸν δίκαιον Κριτὴν! Πρόσεξε, μὴν ἀπιστήσεις. Πάντοτε νὰ σὲ συντροφεύει τὸ παράδειγμα τοῦ κατηγορουμένου πλουσίου. Αὐτός, μὲ τὸ νὰ φυλάσσει τὰ παρόντα καὶ νὰ ἀγωνιᾷ γιὰ τὰ ἐλπιζόμενα, καὶ ἐνῷ ἀγνοεῖ ἐὰν αὔριο θὰ ζεῖ, ἀμαρτάνει ἀπὸ τὴν σημερινὴν ἡμέρα μεριμνώντας γιὰ τὴν αὔριανήν. Ἀκόμη δὲν ἦλθεν ὁ ζητιάνος καὶ προκαταβολικῶς ἐδείκνυε τὴν ἀγριότητα. Δὲν συνέλεξε ἀκόμη τοὺς καρπούς, καὶ εἶχεν ἤδη τὸ κατάκριμα τῆς πλεονεξίας. Ἡ γῆ μὲν ἐχαιρέτιζε μὲ τὰ προϊόντα τῆς. Προεφανέρωνε βαθὺ τὸ ρίζωμα τοῦ σπαρμένου σίτου, ἐπαρουσίαζε πλούσια τὰ σταφύλια ἐπάνω στὰ κλήματα, παρεῖχε τὴν ἐλαία κατάφορτη ἀπὸ καρπῶν, καὶ ὑποσχόταν κάθε τρυφήν ἀπὸ τὰ καρποφόρα δένδρα. Ἐκεῖνος ὅμως ἀνίκανος γιὰ κάθε καλὸ καὶ ἄκαρπος. Ἐνῷ ἀκόμη δὲν τὰ εἶχε, φθονοῦσε ἤδη αὐτοὺς ποὺ τὰ ἔχουν ἀνάγκη, μολονότι ὑπάρχουν τόσοι κίνδυνοι ἀπὸ τὴν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν, διότι καὶ τὸ χαλάζι τσακίζει καὶ ὁ καύσωνας ἀρπάζει μέσα ἀπὸ τὰ χέρια καὶ βροχὴ ποὺ διαφεύγει παράκαιρα ἀπὸ τὰ σύννεφα ἀφανίζει τοὺς καρπούς. Ἐσὺ λοιπὸν ἀντὶ νὰ προσεύχῃς στὸν Κύριο νὰ ὀλοκληρωθεῖ ἡ δωρεά, καθιστᾷς ἐκ τῶν προτέρων ἀνάξιον τὸν ἑαυτὸν σου νὰ ὑποδεχθεῖς αὐτὰ πού σου ἐδείχθησαν.

Καὶ σὺ μὲν συνομιλεῖς κρυφὰ μὲ τὸν ἑαυτὸν σου, τὰ λόγια σου ὅμως αὐτὰ ἐλέγχονται στὸν οὐρανό. Γι' αὐτὸ ἀπὸ ἐκεῖ σοῦ ἔρχονται οἱ ἀπαντήσεις. Ποῖα εἶναι ὅμως αὐτὰ ποὺ λέγει; «Ψυχὴ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ ἀποκείμενα. Φάγε, πίε, εὐφραίνου καθ' ἡμέραν». Ὡ, τί παραλογισμός. Ἐὰν εἶχες ψυχὴν χοίρου, τί ἄλλο καλλίτερο θὰ ἠμποροῦσες νὰ τῆς εὐαγγελισθεῖς; Τόσον κτηνώδης εἶσαι, τόσον ἀναίσθητος γιὰ τὰ ἀγαθὰ τῆς ψυχῆς, ὥστε νὰ τῆς προσφέρεις γιὰ νὰ

τῆς σαρκὸς αὐτὴν βρώμασιν δεξιούμενος· καὶ ὅσα ὁ ἀφεδρὼν ὑποδέχεται, ταῦτα τῇ ψυχῇ παραπέμπεις; Εἰ μὲν ἀρετὴν ἔχει, εἰ πλήρης ἐστὶν ἀγαθῶν ἔργων, εἰ Θεῷ προσφκείωται, ἔχει πολλὰ ἀγαθὰ, καὶ εὐφραίνεται τὴν καλὴν τῆς ψυχῆς εὐφροσύνην. Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐπίγεια φρονεῖς, καὶ θεὸν ἔχεις τὴν κοιλίαν, καὶ ὅλος σάρκινος εἶ, δεδουλωμένος τοῖς πάθεσιν, ἄκουε τῆς σοῦ πρεπούσης προσηγορίας, ἣν οὐδεὶς ἀνθρώπων ἔδετό σοι, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Κύριος. Ἄφρον, ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἠτοίμασας, τίνι ἔσται; Μείζων τῆς αἰωνίου κολάσεως ὁ γέλως τῆς ἀβουλίας. Ὁ γὰρ μετ' ὀλίγον μέλλον ἀνάρπαστος ἄγεσθαι, οἷα βουλευέται; Καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω· Καλῶς σὺ ποιῶν, φαίην ἂν ἔγωγε πρὸς αὐτόν. Ἄξια γὰρ καθαιρέσεως τὰ ταμεία τῆς ἀδικίας. Κατάσκαπτε ταῖς ἑαυτοῦ χερσίν, ἃ κακῶς ὠκοδόμησας. Λύε τὰ σιτοδοχεῖα, ὅθεν οὐδεὶς ἀπῆλθέ ποτε παραμυθίας τυχόν. Ἀφάνισον πάντα οἶκον πλεονεξίας φύλακα, ἀποσκεύασον ὀρόφους, περίελε τοίχους, δεῖξον ἡλίῳ τὸν εὐρωτιῶντα σῖτον, ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὸν δέσμιον πλοῦτον, θριαμβευσον τὰ σκοτεινὰ τοῦ μαμωνᾶ καταγῶγια· Καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω· Ἐὰν δὲ καὶ ταύτας ἐμπλήσης, τί ποτε ἄρα διανοηθήσῃ; Ἡ που πάλιν καθαιρήσεις, καὶ πάλιν οἰκοδομήσεις; Καὶ τί τούτων ἀνοητότερον, ἀπέραντα μοχθεῖν, οἰκοδομεῖν μετὰ σπουδῆς, καὶ μετὰ σπουδῆς καθαιρεῖν; Ἐχεις ἀποθήκας, ἐὰν θέλῃς, τὰς κοιλίας τῶν πενήτων. Θησαύρισον σεαυτῷ θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ. Τὰ ἐκεῖ ἀποτιθέμενα οὐ σῆτες καταβόσκονται, οὐ σηπεδῶν ἐπινέμεται, οὐ λησται διακλέπτουσιν.

τὴν περιποιηθεῖς βρώματα τῆς σαρκὸς; Αὐτὰ ποῦ προορίζονται γιὰ τὸν ἀφεδρῶνα, ἐσὺ τὰ παραπέμπεις στὴν ψυχὴ; Ἐὰν μὲν ἔχει ἀρετὴν, ἐὰν εἶναι πλήρης ἀγαθῶν ἔργων, ἐὰν ἔχει προσοικειωθεῖ τὸν Θεόν, ἔχει πολλὰ ἀγαθὰ, καὶ ἄς εὐφραίνεται μετὰ τὴν καλὴν εὐφροσύνην τῆς ψυχῆς. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ φρόνημά σου εἶναι γήινο καὶ ἔχεις θεὸν τὴν κοιλία καὶ εἶσαι ὅλος σάρκινος, ὑποδουλωμένος στὰ πάθη, ἄκουε τὴν προσωμίαν ποῦ σοῦ ἀρμύζει, τὴν ὁποία δὲν σοὶ τὴν ἔδωσε κάποιος ἄνθρωπος, ἀλλὰ ὁ ἴδιος ὁ Κύριος.

«Ἄφρον, ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ. Ἄ δὲ ἠτοίμασας, τίνι ἔσται;». Ἡ γελοιοποίησις τῆς ἀπερισκεψίας εἶναι κακὸν μεγαλύτερον ἀπὸ τὴν αἰώνιον κόλαση. Αὐτὸς ποῦ πρόκειται ἐντὸς ὀλίγου νὰ ἀρπαγῆ ἀπὸ τὴν ζωὴν αὐτῆ, τί συλλογίζεται; «Καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω». Πολὺ καλὰ κάμνεις, θὰ ἤμποροῦσα νὰ τοῦ εἰπῶ. Ἀξίζει πράγματι νὰ καταστραφοῦν τὰ ταμεία τῆς ἀδικίας. Κατεδάφισε μετὰ τὰ ἴδια σου τὰ χέρια ἐκεῖνα ποῦ κακῶς ἔχεις οἰκοδομήσει. Ἴσοπέδωσε τὶς σιταποθήκες, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ποτὲ κανεὶς δὲν ἔφυγε παρηγορημένος. Ἐξαφάνισε κάθε οἶκημα ποῦ ἀσφαλίζει τὴν πλεονεξίαν, ἀπομάκρυνε τὴν στέγην, γκρέμισε τοὺς τοίχους, δεῖξε στὸν ἥλιο τὸν μυχλιασμένον σῖτο, βγάλε ἀπὸ τὴν φυλακὴν τὸν δεσμευμένον πλοῦτο, φέρε στὸ φῶς τὰ σκοτεινὰ καταγῶγια τοῦ μαμωνᾶ. «Καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω». Ἐὰν ὅμως καὶ αὐτὲς τὶς γεμίσεις, τί ἄλλο ἄραγε θὰ διανοηθεῖς; Ἡ μήπως θὰ τὶς καταστρέψεις καὶ πάλι θὰ τὶς οἰκοδομήσεις; Καὶ τί εἶναι πιὸ ἀνόητον ἀπὸ αὐτά, νὰ κοπιᾶζεις ἀδιάκοπα, νὰ βιάζεσαι νὰ οἰκοδομήσεις, καὶ νὰ τὰ καταστρέψεις πάλι μετὰ βιασύνην; Ἐὰν θέλεις, ἔχεις ἀποθήκες, τὶς οἰκίαις τῶν πτωχῶν. Θησαύρισε γιὰ τὸν ἑαυτόν σου θησαυρὸν στὸν οὐρανόν. Αὐτὰ ποῦ ἐναποτίθενται ἐκεῖ οὔτε ὁ σκόρος τὰ κατατρώγει οὔτε ἡ σῆψις τὰ ἀφανίζει οὔτε τὰ κλέπτουν οἱ λησται.

Ἄλλα τότε μεταδώσω τοῖς δεομένοις ὅταν τὰς δευτέρας ἀποθήκας ἐμπλήσω. Μακροὺς σεαυτῷ τοὺς χρόνους τῆς ζωῆς ἔπηξας. Σκόπει μὴ σε προλάβῃ ὁ κατὰ προθεσμίαν ἐπείγων. Καὶ γὰρ ἡ ἐπαγγελία οὐ χρηστότητος ἐστίν, ἀλλὰ πονηρίας ἀπόδειξις. Ἐπαγγέλλῃ γάρ, οὐχ ἵνα δῶς μετὰ ταῦτα, ἀλλ' ἵνα τὸ παρὸν διακρούσῃ. Ἐπεὶ νῦν τί τὸ κωλύον πρὸς τὴν μετάδοσιν; Οὐ πάρεστιν ὁ ἐνδεής; οὐχὶ πλήρεις αἱ ἀποθήκαι; οὐχ ὁ μισθὸς ἔτοιμος; οὐχ ἡ ἐντολὴ τηλαυγής; Ὁ πεινῶν τήκεται· ὁ γυμνητεύων πῆγνυται· ὁ ἀπαιτούμενος ἄγχεται· καὶ σὺ τὴν ἐλεημοσύνην εἰς τὴν αὔριον ἀναβάλλῃ; Ἄκουε Σολομῶντος· Μὴ εἶπῃς· Ἐπανελθὼν ἐπάνηκε, καὶ αὔριον δώσω· οὐ γὰρ οἶδας τί τέξεται ἢ ἐπιούσα· Οἶων παραγγελεμάτων ὑπερορῆς, τῆ φιλαργυρία τὰ ὄτα προαποθύσας! Πόσῃν ἔδει σε χάριν ἔχειν τῷ εὐεργέτῃ, καὶ φαιδρὸν εἶναι, καὶ λαμπρύνεσθαι τῇ τιμῇ, ὅτι οὐκ αὐτὸς διοχλεῖς θύρας ἐτέρων, ἀλλὰ τὰς σὰς ἄλλοι καταλαμβάνουσι! Νῦν δὲ κατηφῆς εἶ καὶ δυσέντευκτος, ἐκκλίνων τὰς ἀπαντήσεις, μὴ πού τι καὶ μικρὸν ἀναγκασθῆς τῶν χειρῶν ἐκβαλεῖν. Μίαν οἶδας φωνήν· Οὐκ ἔχω· οὐδὲ δώσω· πένης γάρ εἰμι. Πένης εἶ τῷ ὄντι, καὶ ἐνδεής παντὸς ἀγαθοῦ· πένης ἀγάπης· πένης φιλανθρωπίας, πένης πίστεως εἰς Θεόν, πένης ἐλπίδος αἰωνίου. Συμμεριστὰς ποιήσον τῶν σῆτῶν τοὺς ἀδελφούς· τὸ αὔριον σηπόμενον σήμερον μετάδος τῷ δεομένῳ. Πλεονεξίας εἶδος τὸ χαλεπώτατον, μηδὲ τῶν φθειρομένων μεταδιδόναι τοῖς ἐνδεέσι.

Τίνα, φησίν, ἀδικῶ συνέχων τὰ ἔμαυτοῦ; Ποῖα, εἶπέ μοι, σαυτοῦ; πόθεν λαβὼν εἰς τὸν βίον εἰσήνεγκας; Ὡσπερ ἂν εἶ τις, ἐν θεάτρῳ θέαν καταλαβὼν, εἶτα ἐξείργοι τοὺς ἐπεισιόντας, ἴδιον ἑαυτοῦ κρίνων τὸ κοινῶς πᾶσι

Ἄλλα θὰ δώσω σὲ αὐτοὺς πού ἔχουν ἀνάγκη, ὅταν γεμίσω τὶς δευτέρες ἀποθήκες. Ἐχεις ἐξασφαλίσει λοιπὸν τὴν μακροζωία. Κοίταξε μὴ σὲ προλάβῃ αὐτὸς πού ἐπείγεται νὰ σὲ παραλάβῃ λόγῳ προθεσμίας. Ἡ ὑπόσχεσις αὐτῇ ἀποδεικνύει πονηρίαν καὶ ὄχι καλωσύνην. Διότι ὑπόσχεσαι ὄχι γιὰ νὰ δώσεις κατόπιν, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἀποφύγεις τὸ παρὸν. Τί σὲ ἐμποδίζει νὰ τὰ δώσεις τώρα; Δὲν ἔχεις τὸν πτωχὸν ἐνώπιόν σου; Δὲν εἶναι πλήρεις οἱ ἀποθήκες; Καὶ ὁ μισθὸς δὲν εἶναι ἔτοιμος; Δὲν εἶναι ξεκάθαρη ἡ ἐντολή; Ὁ πεινασμένος λιώνει, ὁ γυμνὸς παγώνει, ὁ ὀφειλέτης ἄγχεται, καὶ σὺ ἀναβάλλεις τὴν ἐλεημοσύνην γιὰ τὴν ἐπαύριον; Ἄκου τὸν Σολομῶντα: «Μὴ εἶπῃς, ἐπανελθὼν ἐπάνηκε (πῆγαινε καὶ ξαναγύρισε δηλαδή), αὔριον δώσω... οὐ γὰρ οἶδα τί τέξεται ἢ ἐπιούσα». Τί παραγγελεματα περιφρονεῖς φράζοντας τὰ ὄτα σου μὲ τὴν φιλαργυρία; Πόσῃν εὐγνωμοσύνην ἔπρεπε νὰ χρεωστᾷ στὸν εὐεργέτη, καὶ νὰ εἶσαι χαρούμενος καὶ νὰ λαμπρύνεσαι μὲ τὴν τιμὴν, διότι ὁ ἴδιος δὲν ἐνοχλεῖς τὶς θύρες τῶν ἄλλων, ἀλλὰ ἐκεῖνοι κρούουν τὶς ἰδικές σου; Τώρα ὁμως εἶσαι κατηφῆς καὶ ἀμίλητος, ἀποφεύγεις τὶς συναντήσεις, μὴ τυχὸν ἀναγκασθεῖς νὰ βγάλεις ἔστω καὶ τὸ παραμικρὸν ἀπὸ τὰ χέρια σου. Ἐνα λόγο γνωρίζεις. Δὲν ἔχω, δὲν θὰ δώσω, εἶμαι πτωχός. Εἶσαι πράγματι πτωχὸς καὶ στερημένος ἀπὸ κάθε ἀγαθόν. Πτωχὸς ἀπὸ ἀγάπῃ, πτωχὸς ἀπὸ φιλανθρωπία, πτωχὸς ἀπὸ πίστη στὸν Θεόν, πτωχὸς ἀπὸ ἐλπίδα αἰωνία. Κάμε συμμετόχους στὰ τρόφιμα τοὺς ἀδελφούς σου. Ἐκεῖνο πού αὔριο σὰπίζει, δώσε τὸ σήμερον σ' αὐτὸν πού τὸ στερεῖται. Ἡ χειροτέρα μορφή πλεονεξίας εἶναι τὸ νὰ μὴ δίδει κάποιος στοὺς ἐνδεεῖς οὔτε ἀπὸ τὰ φθειρόμενα.

Καὶ ποῖον, λέγει, ἀδικῶ, μὲ τὸ νὰ κρατῶ γιὰ τὸν ἑαυτόν μου αὐτὰ πού μοῦ ἀνήκουν; Ποῖα, εἶπέ μου, εἶναι αὐτὰ πού σοῦ ἀνήκουν; Ἀπὸ ποῦ τὰ ἔλαβες, καὶ τὰ ἔφερες στὴν ζωὴν αὐτήν; Ὅπως ἀκριβῶς κάποιος πού εὐρίσκει στὸ θέατρο θέση μὲ

κατὰ τὴν χρῆσιν προκείμενον· τοιοῦτοί εἰσι καὶ οἱ πλούσιοι. Τὰ γὰρ κοινὰ προκατασχόντες, ἴδια ποιοῦνται διὰ τὴν πρόληψιν.

Ἐπεὶ εἰ τὸ πρὸς παραμυθίαν τῆς αὐτοῦ χρείας ἕκαστος κομιζόμενος, τὸ περιττὸν ἠφίει τῷ δεομένῳ, οὐδεὶς μὲν ἂν ἦν πλούσιος, οὐδεὶς δὲ πένης, οὐδεὶς ἐνδεής.

Οὐχὶ γυμνὸς ἐξέπεσας τῆς γαστροῦ; οὐ γυμνὸς ἄλιν εἰς τὴν γῆν ὑποστρέψεις; Τὰ δὲ παρόντα σοι πόθεν; Εἰ μὲν ἀπὸ ταυτομάτου λέγεις, ἄθεος εἶ, μὴ γνωρίζων τὸν κτίσαντα, μηδὲ χάριν ἔχων τῷ δεδωκότι· εἰ δὲ ὁμολογεῖς εἶναι παρὰ Θεοῦ, εἰπέ τὸν λόγον ἡμῖν δι' ὃν ἔλαβες.

Μὴ ἄδικος ὁ Θεός, ὁ ἀνίσως ἡμῖν διαιρῶν τὰ τοῦ βίου; Διὰ τί σὺ μὲν πλουτεῖς, ἐκεῖνος δὲ πένεται; Ἡ πάντως, ἵνα καὶ σὺ χρηστότητος καὶ πιστῆς οἰκονομίας μισθὸν ὑποδέξῃ, κακεῖνος τοῖς μεγάλοις ἄθλοις τῆς ὑπομονῆς τιμηθῇ; Σὺ δέ, πάντα τοῖς ἀπληρώτοις τῆς πλεονεξίας κόλποις περιλαβὼν, οὐδένα οἶει ἀδικεῖν τοσοῦτους ἀποστερῶν; Τίς ἐστὶν ὁ πλεονέκτης; Ὁ μὴ ἐμμένων τῇ αὐταρκεῖα. Τίς δὲ ἐστὶν ὁ ἀποστερητής; Ὁ ἀφαιρούμενος τὰ ἐκάστου. Σὺ δὲ οὐ πλεονέκτης; σὺ δὲ οὐκ ἀποστερητής; ἂ πρὸς οἰκονομίαν ἐδέξω, ταῦτα ἴδια σεαυτοῦ ποιούμενος; Ἡ ὁ μὲν ἐνδεδυμένον ἀπογυμνῶν λωποδύτης ὀνομασθήσεται· ὁ δὲ τὸν γυμνὸν μὴ ἐνδύων, δυνάμενος τοῦτο ποιεῖν, ἄλλης τινός ἐστι προσηγορίας ἄξιος; Τοῦ πεινῶντός ἐστὶν ὁ ἄρτος, ὃν σὺ κατέχεις· τοῦ γυμνητεύοντος τὸ ἱμάτιον, ὃ σὺ φυλάσσεις ἐν ἀποθήκῃς· τοῦ ἀνυποδέτου τὸ ὑπόδημα, ὃ παρὰ σοὶ κατασῆπεται· τοῦ χρίζοντος τὸ ἀργύριον, ὃ κατορύξας ἔχεις. Ὡστε τοσοῦτους ἀδικεῖς, ὅσοις παρέχειν ἠδύνασο.

καλὴν θέαν, ἐμποδίζει ἔπειτα τοὺς εἰσερχομένους, θεωρώντας ὡς ἰδικό του αὐτὸ πού προορίζεται γιὰ χρῆσιν κοινήν, ἔτσι εἶναι καὶ οἱ πλούσιοι. Ἀφοῦ ἐκυρίευσαν ἐκ τῶν προτέρων τὰ κοινὰ ἀγαθὰ, τὰ ἰδιοποιοῦνται ἀπλῶς ἐπειδὴ τὰ ἐπρόλαβαν. Ἐὰν ὁ καθένας ἐκρατοῦσε ἐκεῖνο πού ἀρκεῖ γιὰ τὴν ἱκανοποίηση τῶν ἀναγκῶν του, καὶ ἄφηγε τὸ περίσσευμα σ' αὐτὸν πού τὸ χρειάζεται, κανεὶς δὲν θὰ ἦταν πλούσιος, ἀλλὰ καὶ κανεὶς πτωχός. Γυμνὸς δὲν ἐξῆλθες ἀπὸ τὴν κοιλία τῆς μητέρας σου; Πάλι γυμνὸς δὲν θὰ ἐπιστρέψεις στὴν γῆ; Τὰ παρόντα λοιπὸν ἀπὸ ποῦ τὰ ἔχεις; Ἐὰν μὲν λέγεις ὅτι μόνα τους ἦλθαν, εἶσαι ἄθεος, ἀφοῦ δὲν ἀναγνωρίζεις τὸν δημιουργόν, οὔτε εὐχαριστεῖς τὸν Σωτήρα. Ἐὰν ὅμως ὁμολογεῖς ὅτι εἶναι ἀπὸ τὸν Θεόν, εἰπέ μας τὸν λόγο γιὰ τὸν ὁποῖον τὰ ἔλαβες. Μήπως ὁ Θεὸς πού διανέμει ἄνισα τὰ βιοτικά, εἶναι ἄδικος; Γιατί ἐνῶ σὺ πλουτεῖς, ἐκεῖνος εἶναι πτωχός; Γιὰ κανέναν ἄλλο λόγο, παρὰ γιὰ νὰ λάβεις ἐσὺ τὸν μισθὸν τῆς καλοσύνης καὶ τῆς καλῆς διαχειρίσεως, καὶ ἐκεῖνος νὰ τιμηθεῖ μὲ τὰ μεγάλα ἔπαθλα τῆς ὑπομονῆς. Σὺ ὅμως ἀφοῦ τὰ περιέλαβες ὅλα στὴν ἀχόρταγον ἀγκάλη τῆς πλεονεξίας, νομίζεις ὅτι κανέναν δὲν ἀδικεῖς, ὅταν ἀποστερεῖς τόσοις πολλούς; Ποῖος εἶναι ὁ πλεονέκτης; Αὐτὸς πού δὲν μένει στὴν αὐτάρκεια. Ποῖος εἶναι ὁ ἄρπαγας; Αὐτὸς πού ἀφαιρεῖ ὅσα ἀνήκουν στὸν καθένα. Καὶ σὺ δὲν εἶσαι πλεονέκτης; Δὲν εἶσαι ἄρπαγας, ὅταν αὐτὰ πού ἐδέχθης γιὰ νὰ τὰ διαχειρισθεῖς, αὐτὰ σὺ τὰ ἰδιοποιεῖσαι; Ἡ θὰ ὀνομασθεῖ λωποδύτης ἐκεῖνος πού ἀπογυμνώνει τὸν ἐνδεδυμένον, αὐτὸς δὲ πού δὲν ἐνδύει τὸν γυμνόν, ἐνῶ ἠμπορεῖ νὰ τὸ κάμει, ἀξίζει νὰ ὀνομασθεῖ ἀλλιῶς; Ὁ ἄρτος πού κρατᾶς ἐσὺ ἀνήκει σ' αὐτὸν πού πεινᾷ, τὸ ἐνδυμα πού σὺ φυλάσσεις στὶς ἀποθήκες ἀνήκει στὸν γυμνόν, τὸ ὑπόδημα πού σὺ ἀφήνεις νὰ σαπίσει ἀνήκει στὸν ἀνυπόδητον. Τὸ χρῆμα πού ἔχεις ἐσὺ κρυμμένο ἀνήκει σ' αὐτὸν πού τὸ χρειάζεται. Ὡστε ἀδικεῖς τόσοις, ὅσοις ἠμποροῦσες νὰ εὐεργετήσεις.

Καλοί μὲν, φησίν, οἱ λόγοι, ἀλλὰ καλλίων ὁ χρυσός. Ὡςπερ οἱ τοῖς ἀκολάστοις περὶ σωφροσύνης διαλεγόμενοι. Καὶ γὰρ ἐκεῖνοι, διαβαλλομένης τῆς ἐταίρας, ἀπὸ τῆς ὑπομνήσεως πρὸς τὰς ἐπιθυμίας ἐκκαίονται. Πῶς σοι ὑπ' ὄψιν ἀγάγω τὰ πάθη τοῦ πένητος, ἵνα γνῶς ἀπὸ ποταπῶν στεναγμῶν σεαυτῷ θησαυρίζεις; Ὡ πόσου ἄξιόν σοι φανεῖται ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως τὸ ῥῆμα ἐκεῖνο. Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Ἐπείνασα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατε με· γυμνὸς ἦμην, καὶ περιεβάλετέ με· Ποταπὴ δέ σοι φρίκη, καὶ ἰδρώς, καὶ σκότος περιχυθήσεται, ἀκούοντι τῆς καταδίκης· Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ, οἱ κατηραμένοι, εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ἐπείνασα γάρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· γυμνὸς ἦμην, καὶ οὐ περιεβάλετέ με· Οὐδὲ γὰρ ἐκεῖ ὁ ἄρπαξ ἐγκαλεῖται, ἀλλ' ὁ ἀκοινώνητος κατακρίνεται.

Ἐγὼ μὲν εἶπον, ἃ συμφέρειν ἐνόμιζον, σοὶ δὲ πεισθέντι μὲν πρόδηλα τὰ ἐν ἐπαγγελίαις ἀποκείμενα ἀγαθὰ· παρακούσαντι δὲ γεγραμμένη ἐστὶν ἡ ἀπειλή, ἧς εὐχομαί σε τὴν πείραν διαφυγεῖν, βελτίονα γνώμην μεταλαβόντα, ἵνα λύτρον σοι γένηται ὁ ἴδιος πλοῦτος, καὶ ἐφ' ἔτοιμα βαδίσῃς τὰ οὐράνια ἀγαθὰ· χάριτι τοῦ πάντας ἡμᾶς καλέσαντος εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Καλὰ τὰ λόγια, λέγει, ἀλλὰ καλλίτερος ὁ χρυσός. Ὅπως δηλαδὴ συμβαίνει μὲ αὐτοὺς ποὺ συζητοῦν μὲ τοὺς ἀκολάστους περὶ ἐγκρατείας. Πράγματι καὶ ἐκεῖνοι, ὅταν ἐξυβρίζεται ἡ πόρνη, φλέγονται πρὸς τὴν ἐπιθυμία, μόνον μὲ τὴν ἐνθύμηση. Πῶς νὰ σοῦ καταστήσω γνωστὰ τὰ βάσανα τοῦ πτωχοῦ, ὥστε νὰ μάθεις πόσο μεγάλοι στεναγμοὶ εὐρίσκονται πίσω ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς σου; Ὡ, πόσον ποθητὸς θὰ σοῦ φανεῖ κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς κρίσεως ὁ λόγος αὐτός: «Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Ἐπείνασα γάρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν. Ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, γυμνὸς ἦμην καὶ περιεβάλετέ με». Ἀλλὰ πόσον μεγάλη φρίκη καὶ ἰδρώτας καὶ σκοταδισμὸς θὰ σοῦ προκληθοῦν, ὅταν ἀκούσεις τὴν καταδίκη: «Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ἐπείνασα γάρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν. Ἐδίψησα καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, γυμνὸς ἦμην καὶ οὐ περιεβάλετέ με». Διότι ἐκεῖ δὲν κατηγορεῖται ὁ ἄρπαγας, ἀλλὰ κατακρίνεται ὁποῖος δὲν μοιράζεται τὰ ἀγαθὰ του μὲ τὸν πλησίον.

Ἐγὼ μὲν εἶπα ὅσα ἐθεώρησα ὅτι συμφέρουν. Γιὰ σένα δέ, ἐὰν πεισθεῖς, εἶναι ὀλοφάνερα τὰ ἀγαθὰ ποὺ σύμφωνα μὲ τὶς ἐπαγγελίες σὲ ἀναμένουν. Ἐὰν ὅμως παρακούσεις, ἡ ἀπειλή ἔχει ἤδη γραφεῖ. Ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐμπειρία σοῦ εὐχομαί νὰ διαφύγεις, ἀφοῦ πρῶτα ἀποκτήσεις καλλίτερον φρόνημα, γιὰ νὰ σοῦ γίνῃ λύτρον ὁ ἴδιος ὁ πλοῦτος σου, καὶ νὰ εὔρεις ἐκεῖ ἔτοιμα τὰ οὐράνια ἀγαθὰ, μὲ τὴν χάριν αὐτοῦ ποὺ μᾶς ἐκάλεσεν ὅλους στὴν Βασιλείαν του, «ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν».

Νεοελληνικὴ ἀπόδοση εἰλημμένη ἀπὸ τὸ βιβλίο
«Πατερικὸν Κυριακοδρόμιον»,
Εἰσαγωγή -Ἐπιμέλεια
Ἰ. Κελλίων Ἀγ. Νικολάου Μπουραζέση,
Ἄγιον Ὅρος, 2006